

Portofoliul - instrument de evaluare utilizat la disciplina educație tehnologică

Portofoliul este un instrument complex de evaluare integratoare, ce include experiența și rezultatele relevante obținute prin celelalte forme de evaluare și care oferă posibilitatea de a emite o judecată de valoare pe baza unui ansamblu de rezultate al unei persoane. Portofoliul permite urmărirea, conform unor obiective concrete și criterii stabilite, a progresului înregistrat de elev în achiziția cunoștințelor într-un interval mare de timp (semestru, an școlar, ciclul de învățământ) și în formarea unor capacități ori competențe prin analizarea materialelor elaborate de către un elev într-un interval mare de timp.

Portofoliul cuprinde „o selecție dintre cele mai bune lucrări sau realizări personale ale elevului, cele care îl reprezintă și care pun în evidență progresele sale; care permit aprecierea aptitudinilor, talentelor, pasiunilor, contribuțiilor personale. Alcătuirea portofoliului este o ocazie unică pentru elev de a se autoevalua, de a își descoperi valoarea competențelor și eventualele greșeli. În alți termeni, portofoliul este un instrument care îmbină învățarea continuă, progresivă și multilaterală cu activitatea și cu produsul final. Aceasta sporește motivația învățării.” (Ioan Cerghit, 2002, p. 315)

Deoarece termenii de portofoliu și proiect nu sunt fundamentați teoretic suficient în lucrările de specialitate, în activitatea cu elevii se comit confuzii. Între proiect și portofoliu există câteva asemănări: ambele vizează o activitate amplă din partea elevilor; activitatea se desfășoară și în afara clasei; implică investigarea unui domeniu, utilizarea unei bibliografii în toate etapele de documentare; necesită o evaluare complexă și nuanțată a învățării. Portofoliul poate să includă proiectul ca metodă și ca instrument de evaluare.

Pentru a avea succes în demersul de utilizare a portofoliului, trebuie stabilită o tematică care să-l conducă pe elev la surse de informații diferite de cele utilizate la școală, precum și la forme de comunicare mai complexe. Tematica și sursele de informare recomandate trebuie să sensibilizeze elevul și să-i stimuleze interesul pentru domeniul abordat. Portofoliul nu-și atinge scopul, dacă tematica are un grad accentuat de generalitate, iar elevul este înlocuit de familie pentru realizarea activităților.

Dacă scopul este ca elevii să alcătuiască un *portofoliu tematic*, atunci li se va preciza elevilor:

- ✎ tema propusă sau domeniul din care pot alege subiectul;
- ✎ modalitatea de prezentare: mapă, dosar;
- ✎ mărimea portofoliului (numărul minim, dar și maxim de pagini sau produse);
- ✎ structura cerută;
- ✎ necesitatea ordonării materialelor, evidențierea titlurilor și subtitlurilor, realizarea legendelor pentru materialele grafice;
- ✎ indicarea provenienței documentelor (denumirea sursei, anul, țara etc.);
- ✎ suportul pe care va fi prezentat (hârtie, CD-uri etc.).

La momentul potrivit, profesorul va prezenta elevilor un model al unui portofoliu, compatibil cu vârsta acestora, conținând elemente asemănătoare cu cele propuse ca temă, criteriile de apreciere formulate clar și caracteristica valorică a diferitelor elemente.

Este în dezavantajul metodei propuse dacă nu se face o pregătire a elevilor în vederea utilizării surselor de informare recomandate.

Se recomandă să se facă verificări periodice ale componentelor portofoliului, pentru a nu se aglomera activitatea elevului, în apropierea termenului de predare, notare, evitând astfel, tratarea superficială a temei.

Portofoliul este un instrument deosebit de util, deoarece în timpul realizării permite evaluarea următoarelor capacități: (A. Stoica, 1996)

- capacitatea de a observa și de a manevra informația;
- capacitatea de a raționa și de a utiliza cunoștințe;
- capacitatea de a observa și de a alege metode de lucru;
- capacitatea de a măsura și de a compara rezultatele;
- capacitatea de a investiga și de a analiza;
- capacitatea de a utiliza corespunzător bibliografia;
- capacitatea de raționa și de a utiliza proceduri simple;
- capacitatea de a sintetiza și de a organiza materialul;
- capacitatea de a sintetiza și de a realiza un produs.

Portofoliul elevului ar putea fi prezentat sub forma unui dosar în care se vor adăuga pe rând materialele întocmite sub formă de fișe numerotate. Pe prima pagină elevul își va trece numele, disciplina: *Educație tehnologică*, anul școlar, școala, clasa, numele profesorului.

Modul de prezentare depinde de elev. A doua pagină va fi cuprinsul care se completează pe parcursul semestrului/ anului școlar.

Conținutul portofoliului depinde de: scopul urmărit, vârsta elevilor, nivelul lor intelectual, metodele și tehnicile de evaluare utilizate de profesor.

Portofoliul poate cuprinde instrumente “formalizate” de evaluare (teste de cunoștințe, teste de evaluare a competențelor vizate de aria curriculară, teste de inventariere care au ca scop evaluarea sumativă, chestionare), instrumente “non-formalizate” (referate, eseuri, recenzii, rezumate, postere, fișe de activitate experimentală, fișe de autoevaluare etc).

Exemple de fișe care pot fi cuprinse în mapa individuală/dosar:

- planul clasei, planul școlii, scheme funcționale;
- fișe de analiză a unui produs;
- fișe tehnologice;
- foaie de observație (necesară pentru diverse investigații);
- fișe de autoevaluare.

Această metodă alternativă de evaluare oferă fiecărui elev posibilitatea de a lucra în ritm propriu, stimulând implicarea activă în sarcinile de lucru și dezvoltând capacitatea de autoevaluare. Evaluarea prin portofoliu nu este stresantă pentru elev, ci motivantă.

Înregistrând în fișele de autoevaluare rezultatele pozitive și negative obținute la diferite sarcini de lucru va rezulta un ”tablou de evaluare”.

Portofoliul preia cu succes sarcina evaluării continue, fără tensiunea pe care ar putea-o genera metodele tradiționale de evaluare aplicate foarte frecvent. Elevii devin parte a sistemului de evaluare și pot să-și urmărească pas cu pas propriul progres la disciplina *Educație tehnologică*.

Elevii, profesorii și părinții pot avea un dialog concret despre ceea ce elevii pot realiza, atitudinea lor față de disciplina *Educație tehnologică* și despre progresul care poate fi făcut la această disciplină în viitor. Pe de altă parte acest document, concentrând întreaga activitate depusă de elevi și de profesor în clasă și în afara ei, devine o *carte de vizită* pentru aceștia.

Exemplu: Modulul – Organizarea mediului construit

Clasa: a V a

Tematică: *Localitatea mea*

Planul tematicii:

1. evenimente istorice
2. descrierea localității
3. elemente de sistematizare, planul localității
4. mijloace de legătură și comunicație (locale și cu alte localități)
5. schița: „**Drumul meu către școală**”
6. planul școlii, planul clasei, planul locuinței și al camerei

Elemente de structură obligatorii:

- referat, fișă de informare independentă;
- colecție de ilustrate reprezentând clădiri cu destinație specifică sau cu arhitectură deosebită;
- ilustrate cu locuințe din anumite perioade ale zonei geografice în care locuiesc;
- colecție de ilustrate reprezentând monumente istorice sau de artă;
- colaje cu imagini, reclamă, planuri.

Timp de lucru: zece săptămâni

Modalitate de prezentare: mapă/dosar

Deoarece fiecare elev are nevoie de un feed-back clar din partea profesorului, nu doar de o notă, în momentul predării portofoliului se organizează un interviu în care se analizează rapid produsele cu fiecare elev, se cere să-și prezinte propriile produse și să facă o apreciere asupra lor. Acest interviu are avantajul că discuția are loc pe baza materialului produs. În această discuție se apreciază lucrul bine executat și se identifică cu elevul aspectele care necesită îmbunătățiri.

Evaluarea prin portofoliu are avantaje pentru elev:

- ☺ determină angajarea și implicarea efectivă a elevilor în demersul evaluativ;
- ☺ dezvoltă capacitatea de a realiza un produs;
- ☺ dezvoltă încrederea în propriile forțe;
- ☺ dezvoltă capacitatea de a utiliza, asocia, transfera diverse cunoștințe;
- ☺ elevii devin autoreflexivi, se gândesc la ei și la munca lor când elaborează produsele, când calculează sau estimează nota.

Evaluarea prin portofoliu are și unele dezavantaje care fac ca această metodă alternativă de evaluare să fie evitată de profesori și nedorită de către elevi:

- ☹ necesită resurse mari de timp pentru documentare, pentru realizarea portofolilor și evaluarea lor;
- ☹ implică anumite cheltuieli de bani sau materiale de documentare (ziare, reviste, fotografii, acces la Internet, dosare, foi etc.);
- ☹ deoarece materialele sunt realizate în afara clasei și în absența profesorului există riscul ca acestea să fie realizate de către alte persoane.

Bibliografie:

1. *Ghid de evaluare pentru Educația tehnologică*, SNEE, 2001

2. C. Cucuș – *Pedagogie* – Ed. Polirom, București, 2002
3. M.E. Dulamă – *Metodologii didactice activizante* – Ed.Clusium, Cluj Napoca, 2008
4. A. Stoica - *Evaluarea curentă și examenele. Ghid pentru profesori* -Ed. ProGnosis, București,2001.

Prof. Denisa Amalia MANOLE
Școala Gimnazială Mihai Bravu, județul Tulcea